

CİNSEL SALDIRI OLGULARININ SUÇ MOTİVASYONUNA GÖRE SINIFLANDIRILMASI

Z. Belma GÖLGE

İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü 34303 Cerrahpaşa, İstanbul

M. Fatih YAVUZ

İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü 34303 Cerrahpaşa, İstanbul

İletişim Adresi

Psikolog Dr. Z. Belma GÖLGE

İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, 34303, Cerrahpaşa, İstanbul

Tel: (0212) 440 00 00/ 22816 Fax: (0212) 588 00 11

e-mail: zbelma @ istanbul.edu.tr

CLASSIFYING RAPE CASES ACCORDING THE CRIME MOTIVATION

Z. Belma GÖLGE

Istanbul University, Institute of Legal Medicine and Forensic Sciences
34303 Cerrahpasa, Istanbul, Turkey

M. Fatih YAVUZ

Istanbul University, Institute of Legal Medicine and Forensic Sciences
34303 Cerrahpasa, Istanbul, Turkey

Corresponding Author:

Z. Belma GÖLGE

Tel: +90 (0212) 440 00 00 ext :22816

Fax: +90 (0212) 588 00 11

e-mail: zbelma@istanbul.edu.tr

ÖZET

Cinsel saldırı, bireyin fiziksel ve psikolojik bütünlüğünü bozan, en ağır şiddet suçlarından biridir. Cinsel saldırı vakaları ile ilgili yapılan çalışmalar göstermiştir ki bu durum, hem saldırganlık hem de cinsel dürtüler sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Cinsel saldırganların sınıflandırması; saldırının önlenmesi ve saldırganın yakalanması açısından kritik bir konudur. Cinsel saldırgan tipolojisinin ortaya konması, saldırganın davranışlarını anlamada, bir sonraki suç davranışını öngörmeye ve onu yakalamada yardımcı olacak ve bunun geri dönüşü olarak, problemin gerçek boyutlarına ışık tutacaktır.

Bu çalışma ile, cinsel saldırı davranışı ve motivasyonu incelenerek Türkiye'ye özgü sınıflandırma yapılması hedeflenmiştir. Araştırma, Marmara Bölgesi'nde yedi ayrı cezaevinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini bu cezaevlerinde bulunan ve cinsel saldırı suçundan hüküm giymiş 109 kişiden oluşmaktadır.

Analizler; mağdurların, vakaların % 40.37'sinde (n:44) yetişkin ve % 59.63'ünde (n:65) çocuk olduğunu açığa çıkarmıştır. Vakaların % 70.64'ünde (n:77) mağdur ve saldırganın olay öncesinde tanışıklığı olduğu görülürken, % 29.36'sında (n:32) saldırgan yabancıdır. Cinsel saldırı vakalarının % 17.43'ü (n:19) ensest ilişkidir.

Yetişkinlere karşı işlenen cinsel saldırı vakalarının çoğunluğu (% 75 (n:33)) tanıdık saldırılardır. Çocuğa karşı işlenen cinsel saldırı vakalarında tanışıklık oranı ise % 67.69 (n:44)'dur.

Yetişkinlere karşı işlenen saldırıların % 47.73'ünün güç kaynaklı olduğu gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra saldırıların % 9.09'unda sosyo-kültürel faktörlerin etkisi görülmektedir. Çocuklara yönelik cinsel saldırıların % 72.31'ini cinsel motivli saldırılar oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma çocuğa ve yetişkinlere yönelik cinsel saldırıda bulunanlar arasında suç motivasyonu açısından farkları ortaya koymaktadır; çocuğa yönelik cinsel saldırıda bulunanlar çoğunlukla cinsel dürtü ile hareket ederken, yetişkin saldırılarında güç ve öfke ön plandadır. Bu çalışma ayrıca, kadına yönelik saldırıların cinsel bir davranışın ötesinde aslında cinselliği araç olarak kullanan bir şiddet suçu olduğunu da göstermektedir.

Anahtar kelimeler: cinsel saldırı, cinsel saldırgan, tecavüz sınıflandırması

CLASSIFYING RAPE CASES ACCORDING THE CRIME MOTIVATION

Abstract

Rape is one of the highly violent crimes, threatening the physical and psychological integrity of human being. Studies conducted on rape cases showed that it is a result of both, aggressive and sexual motivations.

Rapist classification is a critical issue in preventing rape and in arresting the assailants. Designing a rapist typology would help to understand the assailant's behaviors; to predict his probable next offenses and to catch him, which in turn, would bring the real dimensions of the problem in light.

In the present research we aimed to define a rape classification for Turkey according to the act of rape and reasons behind. The sample of the study was 109 rape offenders, imprisoned in seven prisons located in Marmara Region.

Analyses revealed that the victim was an adult in 40.37 % (n:44) of the cases and a child in 59.63 % (n:65) of the cases. In 70.64 % of cases (n:77) the victim and the assailant were acquainted with before, while in 29.36 % (n:32) the assailant was a stranger. 17.43 % (n:19) of rape cases were incest relations.

In adult rape cases, most of which were acquaintance rapes, 75 % (n:33) of the assailants stated that they had known the victim, while 25 % (n:11) had not. In child rape cases (n:65), the ratio of acquaintance was 67.69 % (n:44).

It was observed that 36.37 % of adult rapes carried the purpose of power reassurance. Cultural reasons were observed, as well.

47.73 % of all assaults towards adults are observed to be power oriented. Also, in 9.09 % of them, the effect of culture are seen. Exploiters constitute 72.31 % of abusers toward children.

As a conclusion, this study showed that there were different motives behind child rape and adult rape cases; child rape motivators were mostly sexual, adult rape motivators mostly included power and anger. This study also revealed that the abuse of women is not a pure sexual act, but actually a violent crime where sexuality is only used as a tool.

Key Words: Sexual assault, sex offender, rape classification

GİRİŞ

Cinsel saldırı, bireyin fiziksel ve psikolojik bütünlüğünü bozan, en ağır şiddet suçlarından biridir. Yanlış olmasına rağmen yaygın bir inanişâ göre, cinsel saldırının altında yatan önemli bir faktörün cinsellik olduğu düşünülmektedir. Oysa, cinsel saldırı ile ilgili yapılmış çalışmalar saldırıda etkili birincil faktörün şiddet olduğunu göstermektedir. Bir çok saldırıda cinsellik amaçtan çok araçtır.

Önemli bir toplumsal sorun haline gelen bu şiddet suçuna karşı mücadele etmek ve önleme stratejileri geliştirmek için, farklı kaynaklardan bilgiler toplanmalı ve her açıdan analiz edilmelidir. Saldırganın davranışını anlamak ve bunun sistematik bir gidişatın parçası olup olmadığını değerlendirmek için suçlu sınıflandırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmelidir.

Cinsel saldırganların sınıflandırılması; saldırının önlenmesi ve saldırganın yakalanması açısından kritik bir konudur. Birçok saldırı vakası, mağdurların toplumun olumsuz yaklaşımı ve olayı ispatlayamama kaygısı nedeniyle rapor edilmemektedir. Cinsel saldırganların tipolojisinin belirlenmesi, saldırganın davranışlarını anlamada, bir sonraki suç davranışını öngörmeye ve onu yakalamada yardımcı olacak ve bunun geri dönüşü olarak, problemin gerçek boyutlarına ışık tutacaktır. Sınıflandırma yapılmasının bir diğer faydası, saldırganın içinde bulunduğu psikolojik durumu anlamak da, yeni öneriler getirme de ve olası sanıklarla görüşme teknikleri geliştirmede de yardımcı olacaktır.

Cinsel saldırganlara yönelik yapılmış bir çok sınıflandırma, saldırganın motivasyonu ve saldırı olayının analizine dayanılarak yapılmıştır. Suçlu Davranışı üzerine en önemli rehber kitaplardan biri olan ‘Suç Sınıflandırması El Kitabı’nın (Crime Classification Manual) yazarları çeşitli sınıflandırmaları birleştirmeye çalışmış ve evrensel olarak kabul edilen bir cinsel saldırgan tipolojisi oluşturma girişiminde bulunmuşlardır (1). Sınıflandırmaları çoğunlukla Groth ve arkadaşlarının (1979) oluşturduğu sınıflandırmaya dayanmaktadır (2). Karşılaştıkları yeni vakalara ve ilgili konu hakkında yapılan yeni çalışmalara dayanarak bu sınıflandırmayı değiştirmiş ve gözden geçirmişlerdir. Sonuç olarak, güç, ırk ve cinsiyet faktörlerine dayanan dört temel tecavüzcü kategorisi ortaya çıkarmışlardır (1).

Güç pekiştirme eğilimli olan cinsel saldırganlar:

Güç pekiştirme eğilimli olanlar, bütün cinsel saldırganlar arasında şiddete en az başvurandır. Saldırganın birincil motivasyonu cinsellik olsa da, amacı düşük özgüvenini yükseltmek ve erkekliği ile ilgili güvenini tazelemektir (3). Saldırı, mağdurun aslında zevk aldığına dair bir fantezinin ifadesidir (1). Tecavüzü gerçekleştiren kişi sosyal olarak yetersizdir (4), bununla birlikte mağdura karşı nazik olmaya çalışır (3) Mağdurun zihinsel ve fiziksel sağlığı onun için önem taşıdığından, mağdura kasten zarar vermeyecektir. Silah kullanımı yalnızca olay üzerinde kontrol sahibi olmak içindir. Mağdurdan hatıra almaya (4) ve saldırılara dair çetele tutmaya sıklıkla rastlanır (3,4). Bu tür cinsel saldırılarda saldırgan mağdur ile tekrar bağlantıya geçmeyi deneyebilir (4).

Güç gösterisinde bulunan cinsel saldırganlar:

Güç gösterisinde bulunanların temel motivasyonu erkekliğini ifade etmektir. Erkek olduğu için diğerlerinden üstün olduğu inancını taşır (4) ve bu da ona cinsel saldırıda bulunma ayrıcalığını verir. Saldırıları sırasında, mağdurları üzerinde orta veya aşırı güç kullanımı vardır (3) ve kim olduğunu saklamaya çalışmaz. Sıklıkla maskülenlik hissini yükselten bir işe sahiptirler. Eğitim seviyelerinin liseden yüksek olması pek beklenmez. Güç pekiştirme eğilimli olan cinsel saldırganların aksine, saldırılarından sonra mağdurla tekrar bağlantı kurmaya çalışmazlar (4).

Öfke misillemesinde bulunan cinsel saldırganlar:

Öfke misillemesinde bulunanların birincil motivasyonu agresyondur. Öfkesini ifade etmek için cinselliği silah olarak kullanır. Cinsel saldırı, kişiyi aşırı derecede öfkeliendiren negatif olaylar sonrasında ortaya çıkan dürtüsel bir davranıştır, dolayısıyla plansızdır. Bu tür cinsel saldırılarda, mağdur sıklıkla saldırganın yaş grubundandır ya da biraz daha büyüktür (4) ve mağdur saldırganın gerçek ya da hayal ürünü yaraları yüzünden nefret ettiği kişileri temsil etmektedir (1). Sosyal olarak yeterli olan saldırgan kendini genellikle atletik ve maskülen biri olarak tanımlar (4). Saldırıları sırasında, hiddetinin sonucu olarak aşırı güç uygular. Elverdiği takdirde silah kullanır, genellikle ayaklarını ve yumruklarını tercih eder (3).

Sadistik cinsel saldırılar:

Bunlar cinsel saldırıyı cinsel agresif fantezilerinin ifadesi olarak kullanırlar (1). En tehlikeli olan tiptir, çünkü davranışları için hiçbir zaman pişmanlık duymazlar ve tecavüz etmeye devam ederler. Mağduruna kasten zihinsel ve fiziksel acı empoze eder,

aşağılar ve küçük düşürür. Karşılığında, mağdurun hissettiği aşırı korku ile cinsel olarak uyarılırlar. Cinsel kölelik bu tip tecavüz vakalarında sıklıkla karşılaşılan bir durumdur, çünkü mağdurun acizliği sadistik saldırganı yüksek oranda heyecanlandırır (3). Saldırıya geçmeden önce saldırıyı tüm detayları ile dikkatlice planlar. Zekidir ve eğitimi de ortalamanın üstündedir (4). İyi planlanmış, ayinsel faaliyetleri sırasında, genellikle mağdurun ölümüne yol açan, insanlıktan uzak bir şiddet kullanır. Saldırıları üzerine fantezi kurar ve bir sonraki saldırılarını kusursuzlaştırmak için mağdurları ile olan aktivitelerinin çetelesini tutarlar (3).

Yukarıda belirtilen dört kategoriye ek olarak, iki tip daha tanımlanmıştır: fırsatçılar ve grup cinsel saldırısı (3):

Fırsatçı cinsel saldırganlar, başka bir suçun işlenişi sırasında (gasp, hırsızlık vb), üzerinde çok düşünmeden saldırıya karar verenlerdir. Birincil motivasyonları cinselliktir ve minimum oranda şiddet kullanırlar. Grup cinsel saldırısı, saldırganların ikiden fazla olduğu durumlardır. Bu tip saldırılarda kullanılan şiddetin oranı değişkenlik gösterir. Grup saldırılarında en kritik nokta grup dinamiği ve grup liderinin profilidir (3).

Araştırmacılar evrensel geçerliliği olan bir sınıflandırma girişiminde bulunmuş olsalar bile, bir kültürde ortaya çıkan suç davranışı, cinselliğe ve suça olan toplumsal yaklaşım tarafından belirlenir. Cinsel suç işlemiş kimselerin paternleri ve motivasyonları kültürler arasında farklılıklar ve benzerlikler gösterebilir. Bundan dolayı bu çalışmada, diğer kültürlerin cinsel saldırgan tipolojilerini göz önünde bulundurarak, ulusal, kültürel özellikleri de içeren bir sınıflandırmanın ortaya konması hedeflenmiştir.

Ayrıca, saldırgan profilendirilmesinde dikkat edilmesi gereken bir nokta bulunmaktadır. Nadir olarak, bir cinsel saldırgan, suçunu çok seyrek olarak yukarıdaki sınıflandırmalardan birine tıpatıp uygun ve uzmanın onu net ve kolay bir biçimde ortaya çıkarmasına izin verecek biçimde işler. Daha sık görünen durum araştırmacının bu sınıflandırmaların bir karışımıyla karşılaşmasıdır (3). Bu durum göz önüne alınarak, çalışmada yukarıdaki sınıflandırma birebir kullanılmayıp saldırının birincil motivasyonuna göre genel bir sınıflandırmaya gidilmiştir. Cinsel saldırılarda etkili suç motivasyonları olan güç, öfke ve cinsel dürtü değerlendirilerek sınıflandırma yapılmıştır.

METOD

Çalışmanın örneklemini, Ocak-Ekim 2002 tarihleri arasında cinsel saldırı suçu nedeni ile Edirne, Tekirdağ, Kırklareli, İzmit, Çanakkale, Bursa ve Balıkesir cezaevlerinde bulunan 109 erkek hükümlüden oluşmaktadır. Hükümlülerin görüşme esnasındaki yaş aralığı 18-64 yaş, yaş ortalaması 32.72 yaş, standart sapma 9.75 yaş iken, suçu işledikleri sıradaki yaş aralığı 15-61 yaş, yaş ortalaması 27.58 yaş, standart sapma 8.53 yaş'dır.

Katılımcılara, sosyodemografik özellikleri, suç bilgileri, suçun mağduru ile ilgili bilgiler, suç geçmişi, işlediği suçu değerlendirmesi, mağdur ile ilgili görüşleri, aile yaşantısı ve çocukluğuna ilişkin bilgiler, cinsel deneyimi ve kadınlarla ilişkileri, psikiyatrik öyküsü ve alkol – uyuşturucu kullanımına ilişkin soruların yer aldığı ve görüşmeciler tarafından hazırlanan detaylı bir anamnez formu ile İlder Kiper (1984) tarafından geliştirilen ve geçerlilik, güvenilirlik çalışması yapılan Saldırganlık Envanteri, Spielberger (1983) tarafından geliştirilen ve Özer tarafından 1994 yılında Türkiye'ye uyarlaması ile geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan Durumluk-Sürekli Öfke İfadesi Envanteri, O'Brien'in geliştirdiği PHASE Sexual Attitudes Questionnaire'den alınan 20 soru ile araştırmacının hazırladığı 10 soru olmak üzere toplam 30 sorudan oluşan Cinsel Tutum Anketi ve Check ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilen Kadına Yönelik Düşmanlık Ölçeği uygulanmıştır.

Suç motivasyonları, hükümlülerle bire bir görüşme ve dava dosyalarının incelenmesi yoluyla araştırılmış ve sınıflandırma bu doğrultuda yapılmıştır. Çalışma öncesinde katılımcılara, araştırmanın hangi kurum tarafından, hangi amaçla yapıldığına, soruların içeriğine, bilgilerin gizliliğine, herhangi bir soruyu reddetme veya görüşmeyi istediği zaman bitirme haklarına yönelik teminatların yer aldığı ayrıntılı bir izin formu imzalatılmıştır.

Çalışmada yetişkine ve çocuğa yönelik cinsel saldırı olmak üzere iki ayrı sınıflandırma yapılmıştır. Gruplandırma yaş sınırı olarak 18 yaş altı ve üstü alınmıştır. Cinsel saldırı olarak tanımlanan eylem ise çalışmanın yapıldığı tarihte yürürlükte olan 765 sayılı eski TCK'da ırza geçme olarak geçen eylemi karşılamaktadır.

Cinsel saldırganların sınıflandırması yapılırken aşağıdaki kriterler dikkate alınmıştır.

- saldırganın özgüveni, kendilik algısı, sosyal becerisi, cinsel yaşamı
- medeni durumu, kadınlarla ilişkisi
- saldırı esnasında diğer suç girişimleri
- cinsel saldırı amacı
- işledikleri suçu değerlendirmeleri
- mağdur ile ilgili görüşleri
- saldırının dürtüsel (anı) veya planlanmış olması
- mağdurun yaşı, cinsiyeti
- mağdurla tanışıklık
- saldırıdaki şiddet derecesi
- silah kullanımı
- saldırgan sayısı
- saldırı sayısı ve şekli
- saldırı saati, suç mahali

BULGULAR

109 hükümlünün % 55.96'sı (n: 61) bekar, % 28.44'ü (n:31) evli, % 13.76'sı (n:15) boşanmış ve % 1.83'ü (n:2) duludur. Boşanmış olanların % 80'i (n:12) cezaevindeyken boşandıklarını bildirmişlerdir. Çocuk sahibi olanların oranı ise %38.53'dür.

Hükümlülerin büyük bir çoğunluğunun ilkokul ve ortaokul mezunu oldukları görülmektedir. Sırasıyla %53.21 (n: 58) 'i ilkokul, % 22.02 (n:24)'si ortaokul, %14.68 (n:16)'i lise mezunu iken, okuryazar olmayanların oranı % 7.34 (n:8), üniversite mezunu olanların oranı ise % 2.75 (n:3) 'dir. Katılımcıların % 91.74'ü (n:100) suçu işledikleri sırada çalıştıklarını ve düzenli bir işe sahip olduklarını belirtirken, sadece % 8.26'sı (n: 9) işsiz olduklarını ifade etmiştir.

Suç bilgileri incelendiğinde % 40.37'sinin (n:44) yetişkinlere yönelik cinsel saldırıda, % 59.63'ünün (n:65) ise çocuklara yönelik cinsel saldırıda bulunduğu saptanmıştır. Olguların % 70.64'ünde (n:77) mağdur ile saldırgan arasında daha önceden tanışıklık söz konusu iken % 29.36'sında (n: 32) saldırgan yabancıdır. Cinsel saldırı olaylarının % 18.35'ini (n:20) ise ensest saldırılar oluşturmaktadır. Bu

saldırıların % 15'i (n:3) yetişkinlere , % 85'i (n: 17) ise çocuklara yönelik gerçekleştirilmiştir. Ensest olgularının büyük çoğunluğunda mağdur saldırganın kızı ve kız kardeşi iken, 3 olguda mağdur yeğeni, 1 olguda üvey oğlu, 1 olguda annesi, 1 olguda ise anneannesidir.

Yetişkinlere yönelik cinsel saldırılarda tanidik saldırıların daha fazla olduğu saptanmıştır. Saldırganların % 75'i (n: 33) mağduru daha önceden tanıdığını belirtirken % 25'inde (n: 11) mağdur yabancıdır. Çocuklara yönelik cinsel saldırıda ise mağdur ile tanışıklık % 67.69 (n:44) oranında iken % 32.31' inde (n: 21) mağdur yabancıdır.

Çalışmamızda cinsel saldırganları sınıflandırırken yetiškine yönelik ve çocuğa yönelik olmak üzere iki ayrı sınıflandırma yapılmıştır. Her iki grup içinde Groth ve arkadaşlarının sınıflandırması temel alınmıştır (2). Çalışmamızda bunların dışında farklı kategoriler de dikkati çekmektedir. Aşağıda, Marmara Bölgesi'ndeki cezaevlerinde bulunan cinsel saldırganların suç motivasyonlarına göre yapılan sınıflandırmaları yer almaktadır.

1. Güç etkenli cinsel saldırılar: Bu grubun saldırı amaçları erkekliklerini ispatlamak ya da üstün olduklarını göstermektir. Kimi saldırganların mağdurun namusunu ya da saldırı yerini gerekçe göstererek saldırıda bulunmaya hakları olduklarını iddia ettikleri görülmektedir.
2. Öfke etkenli cinsel saldırılar: Birincil motivasyon olarak öfke dikkati çekmektedir. Sınıflandırmamızda öfke duyulan kişi sadece kadın olarak sınırlandırılmamıştır. Ayrıca öfke duyulan kişiden intikam almak için çocuğuna veya yakınına yönelik saldırılar da bu başlık altında değerlendirilmiştir.
3. Fırsatçılık içeren cinsel saldırılar
4. Cinsel dürtü komponenti olan cinsel saldırılar: Birincil suç motivasyonu olarak cinsel dürtü göze çarpmaktadır. Cinsel dürtü doğrultusunda şiddet veya tehdit kullanarak, veya mağdurun zeka geriliği, akıl hastalığı, yaş küçüklüğü gibi durumundan yararlanarak gerçekleştirilen istismarcı cinsel saldırılar bu grup içerisinde değerlendirilmiştir. Mağdurun rızası ile gerçekleştirilen ancak yaşının 15 yaşından küçük olması ve saldırganın erişkin olması nedeniyle yasal anlamda cinsel saldırı olarak değerlendirilen olaylar da bu kategoride değerlendirilmiştir.
5. Mağdurun rızası ile gerçekleşen akrân saldırıları: 18 yaşını doldurmayan ve aynı yaş grubunda bulunan ve iki tarafın da rızası ile gerçekleşen cinsel ilişkiler bu

kategoride değerlendirilmiştir. Çalışma sırasında yürürlükte olan 765 sayılı TCK'ya göre mağdur ve saldırganın 18 yaşından küçük olduğu ve karşılıklı rızalarının söz konusu olduğu cinsel ilişkiler mağdur ve saldırgan arasındaki yaş farkına bakılmaksızın suç olarak değerlendirildiğinden, benzer durum nedeniyle cezaevinde bulunan hükümlüler de sınıflandırmaya dahil edilmiştir.

6. Sosyal normların istismar edildiği cinsel saldırılar : Hymen'e verilen önem ve cinsel saldırıya uğrayan kişilerin namuslarının kirlendiği düşüncesi doğrultusunda, saldırganların bazıları kendisiyle evlenmek istemeyen mağdura saldırarak mağduru evlenmek zorunda bırakmayı amaçlamıştır. Mağdurun namus kaygısıyla kendileriyle evlenmek zorunda kalacağını düşündükleri için cinsel saldırıda bulunan hükümlüler bu kategoride değerlendirilmiştir.

Yetişkinlere ve çocuklara yönelik cinsel saldırı sınıflandırmasının dağılımı tablo1 ve tablo 2'de verilmiştir. Yetişkinlere yönelik cinsel saldırıların % 47.73 oranıyla en fazla güç motivasyonu ile işlendiği saptanmıştır. Ayrıca kültüre özgü nedenler de dikkati çekmektedir. Yetişkinlere yönelik saldırıda bulunan hükümlülerin % 9.09'unun cinsel saldırıda bulunarak, mağdurun namusunu temizlemek için kendisiyle evlenmek zorunda kalacağını düşündüklerini görmekteyiz (tablo 1).

Çocuk tacizcilerinin sınıflandırması mağdurun yaşı üç ayrı yaş grubuna ayrılarak yapılmıştır. Bu gruplandırmada çocuğun fiziksel, zihinsel, psikoseksüel gelişimi ve TCK'daki cinsel suçlar kapsamındaki mağdurun yaş grubu ayrımı göz önüne alınmıştır. Çocuklara yönelik cinsel saldırı olaylarına baktığımızda çoğunlukla 12-15 yaş grubundaki çocukların cinsel saldırıya maruz kaldıkları görülmektedir. Mağdurların % 30.77'sini (n:20) 0-11 yaş grubu, % 58.46'sını (n:38) 12-15 yaş grubu, % 10.77'sini (n.7) ise 16-18 yaş grubu oluşturmaktadır.

Suç motivasyonlarını incelediğimizde her üç yaş grubunda da sıklıkla cinsel dürtü nedeniyle işlenen saldırılar karşımıza çıkmaktadır. Bu grup içerisinde değerlendirilen 12-15 yaş grubunda ki 27 olayın 7'si ensest, 12'si mağdurun rızası ile gerçekleşen ancak mağdurun yaşının küçük olması ve saldırganın erişkin olması nedeni ile yasal anlamda cinsel saldırı olarak değerlendirilen olaylardır. 0-11 yaş grubunda 16 cinsel motivli olayların 4'ü, 16-18 yaş grubundaki olayların ise tamamı ensest saldırıdır. Ensest saldırılarının %84'ünün cinsel dürtüyle , %16'sının ise öfke amaçlı işlendiği anlaşılmaktadır (tablo 2-3).

TARTIŞMA

Çalışmamızda, hükümlülerin önce sosyo-demografik özellikleri ile suç bilgileri ve daha sonra suç motivasyonları incelenmiştir. Sosyo demografik özelliklerine baktığımızda, yarıdan fazlasının bekar ve büyük bir çoğunluğunun ilk ve orta okul mezunu olduklarını görmekteyiz. Ancak hapisshanedeki hükümlüler asıl cinsel saldırgan profilini yansıtmamaktadır. Cinsel saldırıların çok az oranı rapor edildiği için (5,6) gerçek suçlu profilinin çok daha farklı olabileceğini söyleyebiliriz. Çalışmamızda flört tecavüzü ve işyerindeki tecavüz vakalarına yok denecek kadar az oranda rastlanmıştır. Bunlar saldırganın ve toplumun baskısı nedeniyle daha fazla gizli kalmaktadır (7). Bu tür vakalara ulaşılmasının saldırganların profilinde farklılığa neden olabileceği düşünülmektedir.

Cinsel suçlar içerisinde çocuğa yönelik olanların oldukça yaygın olduğu (8) ve çeşitli çalışmalarda, bu oranın %17 ile % 54 arasında değiştiği öne sürülmektedir (9,10,11). Çalışmamızda 18 yaşına kadar olan saldırılar çocuğa yönelik cinsel saldırılar içerisinde değerlendirildiğinden oran (%60) diğer çalışmalardan biraz daha fazla bulunmuştur.

Çocuğa yönelik saldırıların oranının fazla olmasında çocuğun çevresine karşı doğal ve yoğun bir merak duygusunun olması, yetişkinler tarafından kolayca yönlendirilebilir ve savunmasız olması etken olduğu gibi, çocuğa yönelik saldırıların daha sık rapor edilmesi de önemli bir faktördür (12). Çünkü yetişkin mağdurun saldırıdaki sorumluluğunun tartışılması, toplum tarafından suçlanıp dışlanması, başvurduğu kişilerin yaklaşımından çekinmesi, olayı ispatlayamama korkusu gibi nedenler yetişkine yönelik cinsel saldırıların adli makamlara daha az yansımaya sebep olmaktadır (13).

Olguların büyük bir çoğunluğunda saldırgan ve mağdur arasında daha önceden bir tanışıklığın söz konusu olduğu saptanmıştır. Çeşitli çalışmalarda da saldırganların önemli bir oranını tanıdıklar oluşturmaktadır (14,15,16). Kadınların tanıdıkları tarafından cinsel saldırıya uğrama ihtimali yabancılardan 4 kez daha fazladır (17,18). Oaksford ve Frude(2001)'nin çalışmasında çocukların % 68'inin tanıdıklar tarafından (19), Gollagher, Bradford ve Pease (2002)'nin çalışmasında ise çocukların

% 44'ünün tanıdık, % 13'ünün ise daha önceden gördüğü biri tarafından saldırıya uğradığı saptanmıştır (20).

Çalışmamızdaki cinsel saldırı olgularının yaklaşık 1/5'i ensest olaylardır. Ve bunların büyük bir çoğunluğunda da saldırgan babadır. Oaksford ve Frude (2001)'nin çalışmasında da aile içi çocuk cinsel istismar oranı % 21 olarak bulunmuştur (19). Saunders ve arkadaşlarının (1989)' çalışmasındaki ensest oranı ise ¼'dür (21). Ensest saldırıların genellikle babalar tarafından gerçekleştirildiği (22), saldırganların 1/3'ünü ebeveyn figürü taşıyanların oluşturduğu ileri sürülmektedir (23,24). Bizim çalışmamızda ki ilginç bir bulgu oğul ve torunun anne ve anneye yönelik cinsel saldırılarıdır. Burada baba, ağabey, amca, dayı gibi güç ve otorite figürlerinin yaşlı kişilerde oğul ve torun şeklinde yer değiştirdiği görülmektedir.

Çalışmamızda yetişkine yönelik cinsel saldırılar, suçun işleniş şekli ve suç motivasyonlarına göre değerlendirildiğinde, çoğunluğunun güç ve öfke nedeniyle olduğu saptanmıştır. Bunların arasında da en fazla erkeklik güçlerini ve üstünlüklerini göstermek ve hükmetmek veya erkekliklerini ispatlamak amacıyla saldıran güç motivasyonu saldıranlar yer almaktadır. Oysa cinsel motivin ön planda olduğu cinsel saldırganların oranı çok azdır. Bunların çoğunluğunu da mağdurun zeka geriliği, akıl hastalığı gibi durumundan yararlanarak gerçekleştirilen saldırılar oluşturmaktadır.

Bu sonuç bize yetişkine yönelik cinsel saldırıların nedeninin sanıldığı gibi aksine cinsel haz değil, öfke, güç, hükmetme ve saldırganlığın dışı vurumu olduğunu göstermektedir. Groth cinsel saldırıda öfke, güç ve cinsellik olmak üzere üç motivasyon kaynağından bahsetmektedir. Groth'a göre saldırganların % 40'ını öfke nedeniyle, % 55'ini gücünü göstermek amacıyla tecavüz edenler oluşturur. % 5'ini ise sadist saldırılar oluşturur ki burada amaç mağdura eziyet çektirerek cinsel ilişkide bulunmaktır (2).

Çalışmamızın başında, toplumun cinselliğe bakışının cinsel saldırı suçuna da yansıtacağı ve bunun kültüre özgü farklı kategoriler oluşturacağı düşünülmüş ve çalışmanın amacı da bu şekilde oluşturulmuştur. Egemen kültürel yapının kadına ve erkeğe verdiği toplumsal roller ve kadının toplum içerisindeki konumu cinsel saldırıya yaklaşımı da etkilemektedir. Hymen'in namus ile eşdeğer tutulduğu bir toplumda, cinsel saldırıya uğrayan kişilerin namuslarının kirlendiği düşünülmektedir.

Geleneksel toplum yapısı cinsel saldırıya uğrayan mağduru, namusunun kirlendiği gerekçesiyle saldırganla evlenmeye zorlamaktadır.

Çalışmamızda da bu yanlış anlayıştan çıkar sağlayarak saldırıda bulunan ve sosyal normları istismar eden hükümlüler dikkati çekmektedir. Burada saldırgan, kendisiyle evlenmek istemeyen kişiye tecavüz ederek, toplumun bu yanlış bakış açısının mağdurda baskı oluşturacağını ve mağdurun namus kaygısı nedeniyle kendisiyle evlenmek zorunda kalacağını düşünmektedir. Nitekim görüştüğümüz mahkumlardan % 9.09'u mağduru evliliğe zorlamak amacıyla cinsel saldırıda bulunduklarını bildirmişlerdir.

Çocuğa yönelik cinsel saldırılar ile yetişkine yönelik cinsel saldırıların motivasyonlarının farklı olduğu açıktır. Ancak vakalarla görüşüldükçe çocuğa karşı yapılan bazı saldırıların altında da öfke, güç gibi motivasyonların olduğu fark edildiğinden mağdurun yetişkin olduğu sınıflandırmaya benzer bir sınıflandırma yapılmıştır.

Çalışmamızda çocuk mağdurların yaklaşık % 70'ini (n:45) 11 yaş üstü çocuklar oluşturmaktadır. Mağdurların yaklaşık % 58.5'i (n:38) ise 12-15 yaş arasındadır. Burada 12-15 yaş arasındaki çocuğun psikoseksüel gelişimi göz önüne alındığında, çocuğun cinsel merakının kötüye kullanımı etkilidir. Mağdurun rızasıyla gerçekleşen cinsel saldırıların sadece bu yaş grubunda görülmesi de bu duruma işaret etmektedir. Oaksford ve Frude (2001)'nin çalışması da 10 yaş üstü çocukların mağdur olma riskinin yüksek olduğunu göstermektedir. Çalışmalarında cinsel istismara uğrayan çocukların %61'ini 10 yaş ve üstü çocuklar oluşturmaktadır (19).

Çocuk tacizcilerinin büyük bir çoğunluğu cinsel dürtü nedeniyle saldırmıştır. Çocuğa yönelik cinsel saldırıların 3/4'ünde cinsel dürtü etkilidir. Mağdurun 12 yaşından küçük olduğu öfke misillemesi amaçlı saldırılarda ise direkt çocuğa duyulan bir öfke söz konusu değildir. Saldırganlar çocuğun yakınından intikam almak amacıyla saldırdıklarını ifade etmişlerdir. Bu kimi zaman asıl öfke duyduğu kişiye saldırıda bulunmanın daha zor olmasından, kimi zamanda çocuğa saldırarak öfke duyduğu kişiye daha fazla acı vereceğini düşündüklerinden kaynaklanmaktadır. Ancak mağdurun yaşı arttıkça suç motivasyonlarının da farklılaştığı, cinsel dürtünün yanı sıra mağdurun kendisine yönelik güç, öfke gibi motivlerin de etkili olduğu

görülmektedir. 12-18 yaş grubundaki çocuklara yönelik saldırılarda diğer suç motivasyonlarına da rastlanmıştır.

TCK'na göre eylemleri cinsel saldırı olarak kabul edildiği için çalışmamıza dahil ettiğimiz bir grup da “mağdurun rızası ile gerçekleşen akran saldırıları” grubudur. Çalışmanın yapıldığı tarihte yürürlükte olan 765 sayılı TCK'ya göre 18 yaşını doldurmamış iki kişinin rızasıyla gerçekleşen cinsel ilişki, sadece mağdurun yaşı dikkate alındığından ve mağdur ile saldırgan arasındaki yaş farkına dair özel bir düzenleme bulunmadığından cinsel saldırı kapsamında değerlendirilmektedir. Konu ile ilgili diğer ülkelerin mevzuatları incelendiğinde, farklı yaklaşımların olduğu görülmektedir. Kanada Ceza Kanunu'nun 150/1. maddesinde konu ayrıntılı olarak düzenlenmiş, tarafların 18 yaşından küçük olmaları durumunda mağdur ile fail arasında 2 yaş farkı aranmıştır. Eyaletler bazında farklı düzenlemeler olmakla beraber, Amerika Birleşik Devletleri'nde de benzer bir yaklaşımın olduğu anlaşılmaktadır. 18 sayılı Federal Ceza Kanunu'nun 109/A bölümünde, ırza geçme fiili küçükler arasında işlendiğinde taraflar arasında 4 yaş farkının aranacağı şeklindeki düzenleme göze çarpmaktadır. Eyalet bazındaki ceza kanunlarında ise, mağdur ve failin yaşlarının 18'den küçük olduğu durumlarda, 2 ila 4 yaş farkının aranacağı yolunda düzenlemelerin bulunduğu görülmektedir (25). Çalışmamızda da saldırgan ve mağdurun her ikisinin de çocuk olduğu 3 olgu (mağdurların yaşı 15, saldırganların yaşı 15-18 yaş arasında), cinsel ilişkinin her iki tarafında rızalarıyla gerçekleştiği ve aralarındaki yaş farkının az olduğu dikkate alınarak bu vakaların cinsel dürtü komponenti olan cinsel saldırılar kategorisinde değil de ayrı bir başlık altında değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Diğer taraftan 15 yaşından küçük mağdurun rızasıyla gerçekleşen 12 tecavüz olayı ise, saldırganın erişkin olması nedeniyle cinsel dürtü komponenti olan cinsel saldırılar kategorisinde değerlendirilmiştir.

SONUÇ

Sonuç olarak bu çalışma, çocuk ve yetişkine yönelik saldırıların motivasyonlarının farklı olduğunu, çocuğa yönelik saldırıda cinsel dürtünün, yetişkine yönelik saldırılarda ise güç ve öfkenin ön plana çıktığını ortaya

koymaktadır. Çalışma kadına yönelik cinsel saldırıyı cinsel bir eylem olarak gören yanlış yaklaşımın aksine cinselliğin sadece araç olarak kullanıldığı bir şiddet suçu olduğunu bize göstermektedir. Ayrıca egemen kültürel yapının, tecavüz suçunu teşvik eder bir nitelik taşıdığını düşündürmektedir.

Şiddet suçlarının nedenlerinin oldukça kompleks olduğu ve cinsel suçların ortaya çıkmasında pek çok faktörün etkili ve iç içe olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle davranış paternini belirlemek oldukça zordur. Çalışmamızda da çoğu zaman iç içe giren motivler nedeniyle özellikle güç pekiştirme eğilimli olanların ve güç gösterisinde bulunanların gruplandırmalarında zorluklar yaşanmış ve bu nedenle motivasyon olarak gücün ön plana çıktığı saldırılar “güç etkenli cinsel saldırılar” olarak tek başlıkta toplanmıştır. Ancak çalışma en azından saldırganlık ile cinsel motivi ayırt etmesi ve cinsel saldırıda kültürel faktörlerin etkisini ortaya koyması açısından önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Burgess AG. Burgess AW ve Hazelwood RR. Classifying Rape and Sexual Assault. in R.R. Hazelwood and A.W. Burgess (eds.), Practical Aspects of Rape Investigation: A Multidisciplinary Approach . Boca Raton:CRC Press, 1995.
2. Groth NA. Burgess AW ve Holmstrom LL Rape: Power, Anger and Sexuality. Am. J. Psychiatry, 1977; 134: 1239.
3. Hazelwood RR. Analyzing the Rape and Profiling the Offender. in R.R. Hazelwood and A.W. Burgess (eds.), Practical Aspects of Rape Investigation: A Multidisciplinary Approach . Boca Raton:CRC Press, 1995.
4. Holmes RM. ve Holmes ST. Profiling Violent Crimes: An Investigative Tool California: Sage Publications, 2002.
5. Finkelhor D. Early and long-term effects of child sexual abuse: An update. Professional Psychology, 1990; 21: 325-330.
6. Edward KE. ve MacLeod MD. The Reality and Myth of Rape: Implications for the Criminal Justice System. Expert Evidence 1999; 7: 37-58.

7. Abarbanel G. ve Richman G. The rape victim. in: H.J. Parad and L.G. Parad (eds.) Crisis Intervention Book 2: The Practitioner's Sourcebook for Brief Therapy Wisconsin: Family Service America, 1990.
8. Finkelhor D. The science. Child Abuse & Neglect, 1999; 23: 969-974.
9. Nadesan K. Victims of Violence; An Asian Scenario. Journal of Clinical Forensic Medicine, 2000; 7: 192-200.
10. Madu S.D. ve Peltzer K. Prevalence and Patterns of Child Sexual Abuse and Victim – Perpetrator Relationship Among Secondary School Students in the Northern Province (South Africa). Archives of Sexual Behavior, 2001; 30(3): 311-321.
11. Fergusson DM. Lynskey MT. ve Horwood L.J. Child Sexual Abuse and Psychiatric Disorder in Young Adulthood: I Prevalence of Sexual Abuse and Factors Associated with Sexual Abuse. Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 1996; 34: 1355-1364.
12. Goldstein S.L. The Sexual Exploitation of Children: A practical Guide to assessment, Investigation, and Intervention . Boca Raton: CRC Press, 1987.
13. Buddie AM. ve Miller AG. Beyond Rape Myths: A More Complex View of Perceptions of Rape Victims -1. Sex Roles: A Journal of Research, 2001; 45: 139-160.
14. Burgess AW. Fawcett J. Hazelwood RR. ve Grant CA. Victim Care Services and the Comprehensive Sexual Assessment Tool. in R.R. Hazelwood and A.W. Burgess (eds.), Practical Aspects of Rape Investigation: A Multidisciplinary Approach, Boca Raton: CRC Press, 1995.
15. Berkowitz A. College Men as Perpetrators of Acquaintance Rape and Sexual Assault: A Review of Recent Research. College Health, 1992; 40: 175-181.
16. Wu Z.H. Berenson AB. ve Wiemann CM. A Profile of Adolescent Females with a History of Sexual Assault in Texas: Familial Environment, Risk Behaviors and Health Status. J. Pediatr. Adolesc. Gynecol, 2003; 16: 207-216.
17. Heise LL. Reproductive Freedom and Violence Against Women: Where are the Intersections ? Journal of Law and Medical Ethics, 1993; 21: 206-216.
18. Szymanski LA. Devlin AS. Chrisler JC. ve Vyse SA. Gender Role and Attitudes Toward Rape in Male and Female College Students. Sex Roles, 1993; 29: 37-57.

19. Oaksford KL. ve Frude N. The Prevalence and Nature of Child Sexual Abuse: Evidence from a Female University Sample in the UK. *Child Abuse Review*, 2001; 10: 49-59.
20. Gallagher B. Bradford M. ve Pease K. The Sexual Abuse of Children by Strangers: Its Extent, Nature and Victims' Characteristics. *Children & Society*, 2002; 16: 346-359.
21. Saunders BE. Kilpatrick DG. ve Resnick HS. Brief Screening of Life Time History of Criminal Victimization About Mental Health Intake. *Journal of Interpersonal Violence*, 1989; 4: 267-277.
22. Finkelhor D. The International Epidemiology of Child Sexual Abuse. *Child Abuse & Neglect*, 1994;18: 409-417.
23. Eliot DM. ve Briere J. Forensic Sexual Abuse Evaluations of Older Children: Disclosures and Symptomatology. *Behavioral Sciences and the Law*, 1994; 12: 261-277.
24. Watts C. ve Zimmerman C. Violence Against Women: Global Scope and Magnitude. *Lancet*, 2002 ; 359: 1232-1237.
25. Roach K. Due Process and Victims' Rights: The New Law and Politics of Criminal Justice. Toronto:University of Toronto Press, 1999.

Tablo 1

Yetişkinlere yönelik cinsel saldırılarda bulunanlarda sınıflandırma

	n	%
Güç etkenli cinsel saldırılar	21	47.73
Öfke etkenli cinsel saldırılar	7	15.91
Cinsel dürtü komponenti olan cinsel saldırılar	7	15.91
Fırsatçılık içeren cinsel saldırılar	5	11.36
Sosyal normların istismar edildiği cinsel saldırılar	4	9.09
Toplam	44	100

Tablo 2

Çocuğa yönelik cinsel saldırıda bulunanlarda sınıflandırma

Mağdurun yaşı	0-11 yaş		12-15 yaş		16-18 yaş		toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Cinsel dürtü komponenti olan cinsel saldırılar	16	80.0	27	71.05	4	57.14	47	72.31
Öfke etkenli cinsel saldırılar	4	20.0	3	7.89	1	14.28	8	12.30
Fırsatçılık içeren cinsel saldırılar	-	-	2	5.26	-	-	2	3.08
Güç etkenli cinsel saldırılar	-	-	3	7.89	2	28.56	5	7.69
Mağdurun rızasıyla gerçekleşen akran saldırıları	-	-	3	7.89	-	-	3	4.62
Toplam	20	100	38	100	7	100	65	100

Tablo 3

Ensest vakalarında motivasyon tipleri

Mağdurun yaşı	çocuk						yetişkin		toplam	
	0-11 yaş		12-15 yaş		16-18 yaş		n	%	n	%
Suç motivasyonu	n	%	n	%	n	%				
Cinsel dürtü	4	66.67	7	100	4	100	1	50.0	16	84.21
Öfke	2	33.33	-	-	-	-	1	50.0	3	15.79
Toplam	6	100	7	100	4	100	2	100	19	100

